
Weert in Augustus 1572.

De jaargang 1892 der „Publications” bevat een „Chroniek” der heerlijkheid Weert, waarin een paar bijzonderheden over de jaren 1568 en daarop volgende, o. a. dat Willem van Oranje na Roermond in Augustus 1572 ook Weert heeft bemachtigd. Een proces, dat in 1577 voor het Hof van Gelderland werd gevoerd over het recht op het schoutambt dier stad, levert eenige nadere bijzonderheden, die ik hier ter aanvulling van het reeds bekende wil mededeelen. Vooraf zij opgemerkt, dat het schoutenpersoneel in die jaren sterk gewisseld heeft. Gaerdts Kaell was in 1569 krachtens aanstelling door den Koning de opvolger geworden van Jelis Schellart, heer van Sleeuwijk, die het ambt op aanstelling door den graaf van Horn ongeveer 24 jaren had bekleed. In 1572 stelde de Spaansche gouverneur van Weert, (1) in de plaats van Kaell Otto Toreel aan, die wegens verschillende vergrijpen na een paar jaren moest plaats maken voor Frans Keteler.

Na de Pacificatie van Gent kwam Kaell tot het Hof van Gelderland, met het verzoek om herstelling in zijn ambt en Toreel eveneens.

Uit het verzoekschrift en de daarbij gevoegde memorie van Kaell blijkt het volgende:

(1) Juan de Mantillio-Cayas.

„dat die capiteyn Sayas des huyses van Werdt, recht nadat die Prince van Orangen Ruremonde geëvinceert hadde ende nae Brabant inne tooch, onder 't dexel van een maeltiit den voors. Kael, scholtis, ende andere van den raede boven vorderden, meynende oir op 't huys to krygen und vast to halden, als gebleecken aen den pastoor van Weerdt (2), den, commende opten huysse, die door achter ziin liiff worde gesloeten ende daerna van den huysse gevallen ende mit siins liifs peryckell door die graft gezwommen;

Oick dat hy (Kaell) hem in der stadt allenich ende vrembt vonde ende die stadt niet gequalificeert, dat zy die cracht des Princen resisteren mochten, sulcx dat die burgermeesteren van Weert hem geraeden hebben te vertrecken, so zy niet gemeynt en waeren tegens den Prince met gewalt te resisteren”.

Uit een verzoekschrift van Jelis Schellart, die ook op herstel in het ambt aandrang, blijkt, dat in Augustus 1572 „die gemeyne burgers (van Weert) den suppliant seer fliitlick gebeden hebben 'tselve desolaet (1) ampt wederomme aen thoe fangen ende in noetelicke affaren thoe willen bedienen, 'twelck hy tot der lesten uren thoe alsoe lange gedaen heeft, wes dat Co. Maj. rebellen gekoemen sin ende 'tselve steetgen in den brant gestecken, verdorven, gansselick vernyelt ende hem gefangen, gespannen ende gerecht hebben gehad, daeraen hy oever die thyenduisent gulden schadens gehad heft ende dat durch oersaiche dat hy die geystelicheit ende andere hoicheiden thot den lesten thoe, wie vurs., vurgestaen hadt”.

Aangezien de in deel XII der „Publications” medegedeelde „Kronijk” uit het klooster Maria-Wijngaard te Weert, 1442—1587 (blz. 152 vgg.) over de jaren tusschen 1570 en 1587 zwijgt, is, naar het mij voorkomt, het hierboven verhaalde een niet onbelangrijke aanwinst voor de stadsgeschiedenis.

J. S. v. V.

(1) Dit klinkt zonderling, maar wordt misschien opgehelderd door deze woorden uit van der Aa i.v. Weert: „De Hervormden hadden destijds te Weert zoozeer de overhand genomen, dat er weinige R. K. waren overgebleven; zelfs was de pastoor, Petrus Mosanus, de nieuwe leer toegedaan”.

(2) Dit ziet op den tijd na de vlucht van Kaell.